

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง หรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือที่ นร ๐๒๐๗/๘๖๗๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักเลขาธิการ ได้มีหนังสือที่ รล ๐๐๐๙/๑๐๗๗๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๙ ขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พิจารณากรณีนางบุญเกื้อ ธรรมสโรช กับพวก ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดนนทบุรี ถวายฎีกาว่า กรมทางหลวงได้เวนคืนโฉนดเลขที่ ๒๓๕๔ และ ๒๓๕๕ เพื่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๓๔๑ ตอน แยกสะพานกรุงธนบุรี - บรรจบทางหลวงหมายเลข ๓๓๘ (บางกอกน้อย - นครชัยศรี) แต่ไม่ปรากฏว่าทางราชการได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวแต่อย่างใด จึงประสงค์จะขอซื้อที่ดินคืนใน ราคาที่ได้ถูกเวนคืนไป ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้กระทรวงคมนาคมรับไปพิจารณา และชี้แจง ซึ่งกระทรวงคมนาคมได้รายงานผลการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวต่อสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี และสำนักเลขาธิการ ทราบว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๓๕๔ และ ๒๓๕๕ ของนาง บุญเกื้อ ธรรมสโรช กับพวก นั้น สำนักทางหลวงที่ ๑๑ (กรุงเทพฯ) ได้เวนคืนเพื่อใช้เป็นทาง หลวงหมายเลข ๓๔๑ สายแยกสะพานกรุงธนบุรี-บรรจบทางหลวงหมายเลข ๓๓๘ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ และได้จ่ายเงินค่าทดแทนเมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๒๒ และวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๒๒ เนื้อ ที่ถูกเวนคืนหมดทั้งสองโฉนดและที่ดินบริเวณดังกล่าวได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ของการ เวนคืนที่ดินเสร็จสิ้นแล้ว รวมทั้งการจดทะเบียนโอนที่ดินเป็นทางสาธารณะประโยชน์ ที่ดิน ดังกล่าวย่อมตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประกอบกับที่ดินส่วนที่เหลือจากการก่อสร้างทาง ปัจจุบันกรมทางหลวงได้ใช้เป็นสถานที่ตั้งสำนักงานหมวดการทางตลิ่งชัน แขวงทางหลวงธนบุรี สำนักทางหลวงที่ ๑๑ (กรุงเทพฯ) ดังนั้น จึงไม่สามารถคืนที่ดินให้ตามที่นางบุญเกื้อ ธรรมสโรช กับพวกร้องขอได้ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ นางบุญเกื้อ ธรรมสโรช กับพวก ได้ถวายฎีกาเพิ่มเติม ว่าขณะนี้ได้มีการก่อสร้างสิ่งต่างๆ ในที่ดินดังกล่าว ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืน เพื่อสร้างทางหลวงแต่อย่างใด

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็น ต่อไปนี้

๑. ที่ดินที่ถูกเวนคืน ตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุ วัตถุประสงค์ในการเวนคืน เช่น หากระบุว่าสร้างถนนแล้วจะหมายรวมถึงการก่อสร้างอาคาร หรือ สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือไม่

๒. กรณีที่กรมทางหลวงได้นำที่ดินดังกล่าวก่อสร้างสำนักงานเป็นการผิด

วัตถุประสงค์ของการเวนคืนที่ดินหรือไม่

๓.กรณีที่ทางราชการมิได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวตามวัตถุประสงค์ กลับนำไปใช้ก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ในที่ดิน ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้ร้องสามารถที่จะขอซื้อที่ดินคืนได้หรือไม่อย่างไร และกรมทางหลวงจะปฏิเสธได้หรือไม่ มีเหตุผลอย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารื้อดังกล่าวโดยมีผู้แทนสำนักราชเลขาธิการ ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี) และผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม และกรมทางหลวง) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงประกอบผังบริเวณหมวดการทางตลิ่งชันที่ผู้แทนกระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) จัดทำขึ้น แล้วปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า บริเวณ กม. ๒+๗๔๒ ถึงบริเวณ กม. ๓+๐๐๐ ที่ปรากฏในผังบริเวณซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของนางบุญเกื้อ ธรรมสโรช กับพวกนั้น ปัจจุบันกรมทางหลวงได้ใช้เป็นสถานที่ตั้งสำนักงานหมวดการทางตลิ่งชัน แขวงการทางธนบุรี สำนักทางหลวงที่ ๑๑ (กรุงเทพฯ) สำหรับโครงการทอดพระเกียรติซึ่งประกอบด้วยการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ชั้นเดียว ๑ หลัง และอาคารเวทีกลางแจ้ง ๑ หลัง ที่ได้ก่อสร้างขึ้นในบริเวณดังกล่าวและมีชื่อของการเคหะแห่งชาติไว้บนป้ายแสดงโครงการทอดพระเกียรตินั้นก็เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบว่าอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างในโครงการทอดพระเกียรติดังกล่าวดำเนินการก่อสร้างโดยการเคหะแห่งชาติเท่านั้น การเคหะแห่งชาติมิได้เข้าใช้ประโยชน์แต่ประการใดเพราะเมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จ การเคหะแห่งชาติได้มอบอาคารและสิ่งปลูกสร้างนั้นให้แก่กรมทางหลวงเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) พิจารณาปัญหาข้อหารื้อของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว เห็นว่า ข้อหารื้อนี้มีประเด็นที่จะต้องพิจารณา คือ เมื่อวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้ระบุไว้เพื่อใช้ในการก่อสร้างทางหลวงแล้ว การนำทรัพย์ที่ได้เวนคืนมานั้นไปใช้ในการก่อสร้างอาคารสำนักงานหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นจะถือว่าอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนหรือไม่ และในกรณีที่กรมทางหลวงมิได้ใช้ทรัพย์ที่ได้เวนคืนภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้ว เจ้าของทรัพย์ดังกล่าวจะขอซื้อทรัพย์นั้นคืนได้หรือไม่อย่างไร และกรมทางหลวงสามารถปฏิเสธได้หรือไม่ อย่างไร คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาในประเด็นข้อหารื้อแล้วมีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เมื่อวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้ระบุไว้เพื่อใช้ในการก่อสร้างทางหลวงแล้ว การนำทรัพย์ที่ได้เวนคืนมานั้นไปใช้ในการก่อสร้างอาคารสำนักงานหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นจะถือว่าอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนหรือไม่ ในประเด็นนี้ เห็นว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เป็นการที่รัฐได้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์มาโดยอำนาจแห่งกฎหมายพิเศษ การใช้ประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยการเวนคืนนี้ จึงต้องจำกัดอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของกฎหมายพิเศษนั้น การนำอสังหาริมทรัพย์ที่ได้เวนคืนมาดังกล่าวไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่นนอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในกฎหมายย่อมกระทำมิได้ ฉะนั้น เมื่อพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายแยกถนน

จรัสสินทวงศ์ (แยกสะพานกรุงธนฯ) – บรรจบทางหลวงพิเศษสายบางกอกน้อย – นครชัยศรี ในท้องที่เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการก่อสร้างทางหลวง^๑ อสังหาริมทรัพย์นั้น จึงอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว คือต้องใช้เพื่อสร้างทางหลวง และโดยที่ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้น ได้ให้นิยามคำว่า “ทางหลวง”^๒ ว่าหมายความว่า “ทางหรือถนนซึ่งจัดไว้เพื่อประโยชน์ในการจราจรสาธารณะทางบก ไม่ว่าในระดับพื้นดิน ใต้หรือเหนือพื้นดิน... และให้หมายความรวมถึงที่ดิน พืช พันธุ์ไม้ทุกชนิด สะพาน ท่อ... ทำเรือสำหรับขึ้นหรือลงรถ และอาคารหรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์งานทางบรรดาที่จัดไว้ในเขตทางหลวงและเพื่อประโยชน์แก่ทางนั้นด้วย” ประกอบกับนิยามคำว่า “งานทาง”^๓ หมายความว่า “กิจการใดที่ทำเพื่อหรือเนื่องในการสำรวจการก่อสร้าง การขยายและการบูรณะ หรือการบำรุงรักษาทางหลวง หรือการจราจรบนทางหลวง ดังนั้น การก่อสร้างอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นที่ได้ทำขึ้นในเขตทางหลวง หากเป็นการก่อสร้างเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน การบำรุงรักษาทางหลวงหรือการจราจรบนทางหลวง เช่น สำนักงานหมวดการทาง ย่อมถือได้ว่าการใช้ทรัพย์ที่ได้เวนคืนมานั้นเป็นไปเพื่อการก่อสร้างทางหลวง การก่อสร้างดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่อยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนตามพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายแยกถนนจรัสสินทวงศ์ (แยกสะพานกรุงธนฯ) – บรรจบทางหลวงพิเศษสายบางกอกน้อย – นครชัยศรีฯ แล้ว” กรณีการ

^๑ มาตรา ๔ ให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ให้แก่กรมทางหลวง เพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินตามแนวทางหลวงที่จะสร้างทางหลวงแผ่นดินซึ่งกำหนดไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๒๒ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยมีแนวทางส่วนแคบที่สุดสี่สิบเมตรและส่วนกว้างที่สุดสองร้อยหกสิบห้าเมตรตามแผนผังที่ดิน ซึ่งจะได้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการเขตและแขวงที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่

^๒ ข้อ ๒ ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

“ทางหลวง” หมายความว่า ทางหรือถนนซึ่งจัดไว้เพื่อประโยชน์ในการจราจรสาธารณะทางบก ไม่ว่าในระดับพื้นดิน ใต้หรือเหนือพื้นดิน หรือใต้หรือเหนืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นนอกจากทางรถไฟ และให้หมายความรวมถึงที่ดิน พืช พันธุ์ไม้ทุกชนิด สะพาน ท่อหรือรางระบายน้ำ อุโมงค์ ร่องน้ำ กำแพงกันดิน เขื่อน รั้ว หลักสำรวจ หลักเขต หลักระยะ ป้ายจราจร เครื่องหมายจราจร เครื่องหมายสัญญาณ เครื่องสัญญาณไฟฟ้า เครื่องแสดงสัญญาณ เรือสำหรับขนส่งข้ามฟาก ทำเรือสำหรับขึ้นหรือลงรถ และอาคารหรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์งานทางบรรดาที่จัดไว้ในเขตทางหลวงและเพื่อประโยชน์แก่ทางนั้นด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ ข้อ ๒ ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“งานทาง” หมายความว่า กิจการใดที่ทำเพื่อหรือเนื่องในการสำรวจ การก่อสร้าง การขยาย การบูรณะ หรือการบำรุงรักษาทางหลวง หรือการจราจรบนทางหลวง

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๒๐๓๒/๒๔๙๒ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามพระราชบัญญัติทางหลวงนั้น พึงเห็นได้ว่าถนนนั้น มิใช่หมายความเฉพาะส่วนที่เป็นถนนแท้ๆ แต่ยังคลุมถึงที่ซึ่งเป็นส่วนอุปกรณ์ของ

ก่อสร้างอาคารในโครงการทอดพระเกียรติตามปัญหาที่หารือก็เช่นเดียวกัน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าอาคารที่ได้ก่อสร้างนั้น การเคหะแห่งชาติได้ส่งมอบให้แก่กรมทางหลวงเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป กรณีเช่นนี้จึงถือได้ว่าการใช้อสังหาริมทรัพย์ที่ได้เวนคืนมานั้นเป็นการใช้ทรัพย์ที่อยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้ว

ประเด็นที่สอง ในกรณีที่กรมทางหลวงมิได้ใช้ทรัพย์ที่ได้เวนคืนภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้ว เจ้าของทรัพย์ดังกล่าวจะขอซื้อทรัพย์นั้นคืนได้หรือไม่ อย่างไร และกรมทางหลวงสามารถปฏิเสธได้หรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า แม้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะมีได้กำหนดให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์ที่ถูกเวนคืนในการซื้อทรัพย์ดังกล่าวคืนในกรณีที่ทรัพย์ที่เวนคืนมานั้นมิได้นำไปใช้ภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนไว้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่เมื่อได้พิเคราะห์ถึงมาตรา ๓๓^๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามปัญหาที่หารือมานี้ และมาตรา ๔๙^๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ถนนด้วย

มีพระราชบัญญัติจัดเวนคืนที่ดินเพื่อทำถนนร่วม เจ้าหน้าที่ได้ทำที่ดินที่เวนคืนส่วนหนึ่งเป็นถนนคอนกรีต นอกนั้น ปรับพื้นที่ปลูกต้นไม้ติดตั้งสายไฟและตกแต่งหญ้าเพื่อประกอบและเป็นอุปกรณ์การขยายร่วมถนนดังนี้ ถือว่า ได้ใช้ที่ดินตามพระราชบัญญัติเวนคืนฯ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๑๑/๒๕๒๒ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตาม ป.ว. ๒๙๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ข้อ ๒ ทางหลวงหมายรวมถึงอาคารอุปกรณ์งานทาง ได้แก่ พัสตุทางหลวงที่สร้างในเขตทางหลวงด้วย

๕ มาตรา ๓๓ ๑ล๑

๑ล๑

๑ล๑

๑ล๑

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคสามให้คำนึงถึงการได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ประกอบกับเหตุและวัตถุประสงค์ของการเวนคืนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม

อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยการเวนคืนเพื่อการใด ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย ต้องคืนให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท เว้นแต่จะนำไปใช้เพื่อการอื่นตามวรรคสามและโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคห้าและการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดใช้ไป ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๖ มาตรา ๔๙ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายใน

ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันแล้ว เห็นว่า หากรัฐมิได้ใช้ประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้ว เจ้าของเดิมหรือทายาทสามารถขอซื้อทรัพย์สินนั้นคืนได้ แต่โดยที่การใช้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ได้เวนคืนมาตามปัญหาที่หารือมาเป็นการใช้ทรัพย์สินที่อยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายแยกถนนจรัลสนิทวงศ์ (แยกสะพานกรุงธนฯ) - บรรจบทางหลวงพิเศษสายบางกอกน้อย-นครชัยศรีฯ แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาในประเด็นนี้อีก

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

เวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าซื้ออสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดใช้ไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ